

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Teatrului No. 4.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre 150 Lei, negyedévre 65 Lei. Külföldön 2 Dollár, Kc. 75, P. 15, S. 19, Din. 120

„Államilag aprobált antiszemita tankönyvek“

Irta: Dr. KLEIN MIKSA

Az országos Zsidó Párt erdélyrészi tanácsának ügyvezető elnöke

Pár évvel ezelőtt a békeszövetség nagy díjával tüntetett ki egy hirdapíró, aki a béke ügyét úgy vélte a legjobban szolgál, ha az összes nemzetek elemi népiskoláiban olyan irányu és szellemű tankönyveket fognak bevezetni, amely a gyermekek lelkét a békeszeretet gondolatával fogja megtölteni és ki fog irtani a népiskolai tankönyvekből minden olyan anyagot, amely a gyermek lelkét megfertőzi. Ezt az értekezést találta a bizottság a díjra méltónak, mert igaz az, hogy a gyermek lelke olyan mint a viasz a tanító kezében, amelyet ő formál, alakít, készít elő az élet nagy feladataira.

A gyermek lelkét kell tehát távollattanunk a nacionalizmus fertőzésétől, mert csak így remélhetjük, hogy az új generáció nem lesz gyűlölködő, hanem embertársát megbecsülő egyénei a társadalomnak.

Ha ebből a szempontból vizsgáljuk a román közoktatásügyi miniszterium által aprobált és az elemi iskolákban és középiskolákban használt tankönyveket, akkor meg kell állapítanunk, hogy a tankönyvek megmérgezik a gyermekek lelkét. Minden tisztességes emberi érzést megcsúfol az a tény, hogy itt Romániában államilag aprobált iskolai tankönyvek vannak forgalomban és bevezelve, amelyben a legutszélibb hangon a zsidókról olyan versek, elbeszélések, hamis történelmi beállítások, földrajzi leírások és néprajzi események vannak, amelyeket nem tűrhetünk, amelyek a büntetőtörvénykönyv 190 §-át a felekezeti elleni izgatás büntetést merítik ki.

Ha már a közoktatásügyi miniszteriumnak nincs ideje foglalkozni azzal, hogy az általa aprobált tankönyvek mit tartalmaznak, akkor nekünk zsidóknak kötelességünk, hogy felhívjuk a miniszter figyelmét, hogy ezek a tankönyvek mérenyletek a román konstitúció ellen és ha ez nem vezet eredményre, akkor ezen tankönyvek miatt pert kell indítsunk az igazgatási bíróság előtt.

A zsidó népiskolákban is be vannak vezetve ezek a tankönyvek, amelyek a salakjai a népoktatási tankönyveknek. Egy példát, az egyik tankönyvben Mehedinji-nek az egyik verse:

Falvakban jár a zsidó,
Beszól minden házba,
Diószappan nagyon jó,
Flóra, Anna lúzba.

Körülállják a zsidót,
Egyikük megszólal:
Nem is látott ez diót,
Büdös, mint a sóshal.

Félve felel a zsidó,
Nem igaz az kérem,
A szappanom nagyon jó,
De büzlik az én vérem.

Ezzel a gyönyörű költői termékkel és ehhez hasonlókkal maszlagolják az iskolás gyermekeket.

A Sadoveanu-féle VII. osztályos olvasókönyvben „a velünk együtt lakó népek tulajdonságai“ cím alatt olyan hangon ír a zsidóságról, hogy nemcsak szégyene a román tankönyveknek, de szégyelnie kell magát a közoktatásügyi miniszternek is, aki egy ilyen tankönyvet aprobál. Folytathatnám ezt a sorozatot és egy egész szép kollekción tudnék összehozni ezekből az „államilag aprobált tankönyvekből“ és nem a mi szégyenünk, hogy ezeket a fércmunkákat az iskolákban bevezették, hanem szégyene a közoktatásügyi kormányoknak, hogy tűri ezeket a tankönyveket. Ezekből a gyermekek nem szeretettel fognak tanulni, hanem csak gyűlöletet és az ilyen nevelésnek az eredménye azok az excessusok, amelyek nálunk megtörténhettek és amelyekből a román nép megtagadott minden közösséget, mert a román nép alapjában véve békeszerető, türelmes, vallásistiszelő és vallását szerelő nép. Amidőn Lepadatu volt kultuszminiszterrel a lerombolt és megszenteltségtelenített templomokat végigjártam, az egyik templom belsejében a romok felett ott térdelt egy szegény parasztlaszony és keresztet vetve imát mormolt. Látja Miniszter Ur, szóltam, ez az egyszerű parasztlaszony a román nép igazi érzését fejezi ki, míg a rombolásokat és pusztításokat végző fiatalok az antiszemitizmus mérgezésének a bódultjai.

Ezért a zsidóságnak halaszthatatlan feladatát képezi, hogy a tankönyv kérdését egyelőre legalább a zsidó iskolákban megoldáshoz juttassa, olyképp, hogy olvasókönyv, földrajz, történelem-könyveket szerkesztessen, amelyek mindenben megfeleljenek az állami tantervek követelményeinek, de egyben mentesek legyenek a butaságoktól és aljasságoktól, amelyek egyes tankönyveinkben szerepelnek. Ezekben a tankönyvekben a szeretet szelleme kell kifejezésre jusson és gondoskodnunk kell arról is, hogy az ilyen szellemben szerkesztett tankönyveink elnyerjék a miniszteri aprobálást.

Épp a napokban alkalmam volt betekinteni azokba a tankönyvekbe, amelyeket az aradi Bné Brith Páholy kiváló elnöke, Adler Tibor barátom bocsájtott rendelkezésemre. Ezek a tankönyvek minden elismerést megérdemelnek, mert nemcsak az igazi kultura szeretete és szelleme van bennük összefoglalva, hanem a zsidó hitélet, etikai felfogás, zsidó történelem és legendák oly módon vannak előadva, hogy a zsidó gyermek ezernyi szállal érzi

elválaszthatatlanul összejorrottságát a zsidóságával.

Ezeket a tankönyveket sürgősen ki kell nyomattassuk, aprobáltassuk és bevezetessük.

De külön akciót kell lefolytatnunk a közoktatásügyi-kormányánál, hogy kivonja a forgalomból mindazokat a tankönyveket, amelyek sokkal inkább fércmunkák, mint tankönyvek.

Iltsi Adler Tibor és a vezetése alatt álló páholy megkezdte a munkát és Erdély zsidóságára vár a feladat, hogy e kérdésben egységesen, önérzetesen és gyorsan eljárjon, mert csak így remélhető, hogy a jövő generáció nem fog továbbra is ebben a gyűlöletes atmoszférában felnevelkedni, hanem a kultura igaz szeretetében és az emberszereteten, mert csakis így szolgálhatjuk közösen és együttesen hazánk igazi érdekét.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatos a hittanítás kérdése, mert hittankönyv hiányában gyermekeink alig tanulnak valamit. A régi királyságban tankönyvül használt ilyenmü könyvek teljesen hasznavehetetlenek, primitívek, rendszernélküliek. Márpedig nekünk összefüggő, homogén hittankönyvekre van sürgős szükségünk, hogy gyermekeinknek a zsidósághoz való ragaszkodását ápolhassuk és fejleszthessük.

Ma amidőn látjuk, hogy a zsidó tanítóképző hiánya, a zsidó tankönyvek hiánya és hittankönyvek teljes hiánya minő súlyos veszteséget okoz gyermekeink körében, nem szabad tétlenül nézünk ezt a kérdést, hanem egyrészt az ort. Központi Iroda, másrészt a neológ Központi Iroda, valamint a középiskolák vezetőségei és tantestületei módot kell találjanak arra, hogy ezt a kérdést megoldják.

Én hiszem, hogy ebben a munkánkban nemcsak a zsidóság fog áldozatkészséggel részt venni, hanem támogatni fognak minket azok a jóérzésű román közéleti férfiak is, akik szegyenkezeve látják a gyűlöletnek ezt a szennyes áradatát, amely az államilag aprobált tankönyvekből árad a zsidóság felé és ezzel lealacsonyítja a román kultura színvonalát.

Briand halála folytán a romániai Zsidó Párt kondolált a bukaresti francia követ előtt

A romániai Zsidó Párt képviseletében kondolált Fischer Tivadár elnök, Bauberger alelnök és Reifer képviselő a szerdai napon Puaux bukaresti francia követnél és emlékiratot nyújtottak át, amelyben a Romániai Zsidó Párt legmélyebb részvétét fejezi ki a francia nemzetnek Briand elvesztése felett. Briand halála az egész békére vágyó világnak vesztesége és ezt mélyen átérzi a romániai zsidóság, mint a zsidó nép egy része, amely zsidó nép különös szimpatáival van a francia nép iránt, mely a francia forradalom szellemében elsőnek emancipálta politikailag is a zsidóságot és amelynek nagy része van a palesztinai zsidó nemzeti otthon felépítésében. A memorandum végül kéri a francia követet, hogy a romániai zsidóság ezen érzéseit tolmácsolja kormánya előtt.

Legszebben fest, tisztít I. V. O.

Oradea, Uri-ucca 1, Mészáros-ucca 4. (Royal-kávéházzal szemben) és Uri-ucca 34. :: Telefon 5-53.

Nekünk is van beleszólásunk Kik a bűnösök az oradeai városházi tantíemek elosztásában?

Igen kérem, nagyliszteletű Magyar Párt által kiküldött és a magasságos városházán uralkodó potentát urak, nekünk Nagyvárad város huszonötzernyi zsidóságának is van hozzászólásunk ahhoz, hogy mégis csak furcsa, (hogy ezt az enyhe kifejezést legyünk bátrak használni), mégis csak furcsa, hogy a puritánizmus fölkelet és kérlelhetetlen bajnokai résztvettek a tantiém osztókodásban. Igen, megmondjuk őszintén, nyíltan, hogy mi nem haragszunk Sofronie, Speranza, Mavrodin meg Hincu tanár urakra, de még az orvos urakra sem. A tanár urak, heti tizenöt órai „munkához” szoktak hozzá, nekik nagyon megerőltető, ha még nyolc-tíz órát el kell tölteniök a köz érdekében. Azután meg nem lehet tudni, hogyha ez a kormány megbukik, kerülhet-e sor valaha is, hogy ők még egyszer ott üljenek, ahol most vannak. Meg akad egy kis adóság is arra, meg hát konstatálják a város pénzügyeinek rákos daganatát, már pedig egy-egy konziliumot meg kell fizetni. Meg kell fizetni nemcsak a Comisia I terimare tagsággal járó jövedelmekkel, de az üzemeknek könnyebben hozzáférhető igazgatósági tantiémivel is. Egy kis összeférhetlenség is van ugyan ebben az „üzemi igazgatói” tisztségben, hiszen a Comisia Interimare tulajdonképpen az üzemek ellenőrző szerve kellene legyen. De ha valaki itt is, ott is érdekelt, hogyan lehet őnzellen ellenőrzője az üzemek ügymenetének?

De Ön igen tisztelt dr Soós István ur! Aki a közigazgatást kívülről tudja, a magyarpárti főokos, a ravasz fiskális, aki „legméltóbban” reprezentálja a nagyszámú magyarságot a város ügyeinek intézésénél, Ön doktor ur miért nem emelte fel tiltakozó szavát, hogy ez mégsem járja. Nem járja, hogy amikor nem tudnak három havonként minden munkanélkülinek 100 leit adni, amikor nincs benzinre pénz, hogy Önt tanácsos ur a mentőautó operáció céljából a szanatóriumba szállítsa, amikor a szegény uccasprökök könyörögnek éhbérükért, hogy akkor Ön is . . . igen Ön is . . . meg a dr Fried János ur is, az a dr Fried, aki most a Magyar Párthoz szalad, mintha onnan várna üdvösséget. A Magyar Párthoz, holott Ghica prefektus ur nem egyszer mondotta, hogy dr Fried ur a váradi zsidóságot képviseli a Comisia Interimareban. Hát mi az igazság dr Fried János ur? Ön, a „Maedchen für alles”, aki zsidó is, meg magyar is, kereskedő is, megbízásból is ül ott, meg ügyvéd is, meg UGIR is, meg malmos is, meg Országos Kereskedelmi Egyesület is, meg ki tudja még felsorolni az Ön összes címeit és rangjait? És Ön van olyan okos, hogy ezek egyike sem üres cím. Olyanokra nem ad semmit. Csak ahol megfelelő dotáció is jár a címhez. Ön, aki havonta még ma is annyit keres, mint mondjuk dr Sofronie primár ur, a sok állása után, tehát Ön dr ur, aki kis autóján végigszáguldja az egész várost, amikor a szegény kereskedők, amelyek az Ön által igazgatott Csarnok szegény kulijai, csak szájatva bámulják azt, amint a „mi tiltkárunk” elegáns kis autóján robog a városházáról a Csarnokba, onnan pénzügyhöz, majd meg onnan ide-oda cik-

kázik. Ahogy az arisztokrata mondja. Cik-cakkosan megy. Ha keresik a cikkbe, akkor a cikkbe van, ha a cikkbe keresik, akkor már a cikkbe cikkeznek. Így cikk-cakkba. A Magyar Pártból a zsidókhöz, a kereskedőtől meg a gyáriparosokhoz. Város és megye, mindenütt jelen és sehol sem őnzellenül. Tehát Ön is! Aki tudja igen jól, hogy mennyire sanylik Nagyvárad kereskedő társadalma a sok városi taxa sulya alatt, Önhöz mennek a naivak, hogy orvosolja a bajokat. Dr Fried ur, zsidó-magyar, kereskedő, ügyvéd, ház, autó és egyéb tulajdonos, vegye fel monokliját és nézze meg jól, hogy milyen ügybe keveredett. Ön még csak nem is tiltakozott az ellen, hogy ne vegyék fel a tantiémeket. Hanem részt vett a felvételben.

Legyen szíves dr Fried János főtitkár ur, menjen fel a prefektus urhoz és mondja meg neki, hogy Ön nem a zsidókat képviseli, ahogy azt a prefektus ur, meg ahogy talán Bukarestben is képzelik. Meg mondja meg nekünk Doktor ur, miért tesz Ön „jelentést” a Magyar Pártnak. Tudtunkkal Ön nem tartozott hosszú ideig egy párt keretébe sem. Már azért sem, mert Ön nem azért áll a Csarnok élén, hogy nemzetiségi politikát üzzön. Ön a kereskedők bizalmá-

ból ülhet ott, ahova hívják, vagy választják, de egyetlen politikai pártba sem tartozhat. Mi úgy tudtuk eddig, hogy a Csarnok nem politizál. S úgy is van ez rendjén. Hát akkor miért tesz Ön „jelentést” most a Magyar Pártnak? Konstatáljuk tehát ezuttal végérvényesen, hogy Ön magyarpárti? Semmi más. Jó lesz ezt tudni, akkor, amikor megint be akar kerülni majd a tanácsokba, meg máshová is, hova „önzeilenségével” a „kereskedők életérdeke” szempontjából állásait elfoglalhatja.

Ezuttal kijelentjük, hogy Ön sohasem képviselte a zsidóságot a városházán. Seholsem. De attól félünk, hogy maholnap a kereskedők fognak nyilatkozni, hogy Ön nem képviseli a kereskedőket sem. Meg a magyarokat sem. Rövidesen kiderül, hogy Ön senkit sem képvisel, csak saját magát és jól felfogott érdekeit. Azokat az érdekeket, amely érdekében a kis autó folyton szaladgál a városban.

Kezd már kinyitni azok szeme is, akik eddig azt hitték, hogy Ön kedves doktor Fried János ur. . . . No, de minek folytassuk. Éljen a tanímé, meg a folyton emelkedő és a kereskedőket nyomorító taxa. Éljenek a városházi milliós jövedelmek, mert mi is van a szegény „magyarnak” ebben a cudar világban? Az a vacak száz-ezer lei havi jövedelem. Igazán kevés egy olyan sokoldalú férfiúnak, mint Ön dr Fried János ur, Nagyvárad városának maedchen für állése . . . Meg kell adjuk azt: hogy ügyes ember Ön! Nagyon ügyes! —r.—

A Központi Iroda ügye

Amint legutóbbi számainkban már részletesen megírtuk, az Orih. Központi Iroda megkezdte működését. Dacára annak, hogy vannak olyanok, akik az ügyek nemismerése, vagy talán készakart félremagyarázás folytán úgy hiszik, hogy mi talán nem ezt az intranzingens álláspontot foglajuk el továbbra is a Központi Irodát illetőleg: azok nagyon tévednek. Vagyunk olyan lojálisak, hogy el tudjuk magunktól vonatkoztatni az elfogultságot és a l, art pour l, art differencia keresést. Wesel Albert tordai főrabbi elnök és Freund Chaim alelnök, ha igazán akarják és ha ők is felül fognak emelkedni a kicsinyes nézőszempontokon, akkor igenis van remény arra, hogy új éra előtt áll a Központi Iroda.

Viszont az előlegezett bizalom még nem jelenti azt, hogy megszűnünk szigorú kritikusok lenni. A világért sem. Az objektív kritika hangját mindig megszólaltatjuk majd. Sőt tovább megyünk. És máris interpelláció formájában azt vagyunk bátrak kérdezni az új elnökségtől, hogyan képzelik el azt, hogy a Központi Iroda kiegyensúlyozatlan költségvetése mellett, a főtitkár, Rosner ur jóldotált állását úgy véli ellátni, hogy Szebenben lakik. A másik fizetett tisztviselő ur pedig Besztercén. Az elnök jelenleg Tordán, az alelnök Szatmáron. Nehezen tudunk elképzelni ilyenformán egy egészséges organizációt. Ahány tisztség és ahány tisztviselő, annyiféle városba. És még azt sem lehet mondani, hogy például Szatmár és Nagyszeben nagyon közel volnának egymáshoz. Mi már tiszteletteljesen azt ajánlanánk, hogy keressék meg sürgősen azt a végleges helyet, ahol a Központi Iroda legyen. És oda kell koncentrálni minden erőt.

Ezzel egyidejűleg azt is volnánk bátrak megemlíteni, hogy nem szükséges drága tisztviselők tartása, mert az iroda adminisztrációja nem igényel olyan nagy feladatot, amely például Rosner és Glück urak nélkül (nem akar semmi körülmények között személysékedés lenni), el nem képzelhető. Takarékoságot minden vonalon, mert a hitközségektől befutott panaszokból megállapítható már is, hogy nehézményezik az új „gabella pólléket” és azt még inkább, hogy a nagynehezen kiutalt államsegélyek a Rosner „elnök” ur kezeihez folynak be, a tiltkárók fizetése folytán felmerült nagy adósságok fedezésére. Ezen a téren úgy hisszük bizhatunk Freund alelnök jó kereskedelmi érzékében, aki fogja tudni, tapasztalatból, hogy ma csak azok a vállalkozások, üzemek, sőt ilyen ideális céllal alakult szervezetek csakis úgy tudnak megállni, ha nagyon minimális rezsivel dolgoznak. Mi bizunk abban, hogy a kezdet nehézségein hamar át fog vergődni az új éra. De viszont rendkívül fontos, hogy már a kezdetnél is, akár csak a léghajónál, ne legyen sok fölösleges ballasztal meg rakodva. Mert míg a Zeppelinből bármikor ki lehet dobni a felrakott homokzsákokat, addig egy ballasztokkal induló iroda, hogy a hasonlatnál maradjunk, a később homokzsákoknak megismert valakiket nehezen tudja kidobni. Már pedig, ha nem dobja ki, úgy akkor soha nem emelkedhet olyan magasra, ahogy azt mi mindannyian szeretnénk.

Vigyázat a startra főrabbi elnök ur és praktikus alelnök ur. Vigyázat. És gyors cselekvés. Kétszer ad az, aki gyorsan ad. Kétszeres missziót teljesít majd a Központi Iroda, ha intenzív munkáját mielőbb megkezd. Csak fölösleges megterheltségek nélkül!

I. V. O. olcsó árai utólérhetetlenek!

A keleteurópai jeschivák modern fejlődése

Dr. Mark Wischnitzer, a kiváló zsidó történész, a német zsidóság segélyszervezeteinek vezértükára a közelmúltban Prof. Haffkines és Elieser Gordon rabbi kíséretében keleteurópai körutra indult, hogy tanulmányozza az itteni zsidóság kulturéletét és elsősorban a jeschivák fejlődését. Berlinbe visszaérkezve, az elmúlt héten, utjának tapasztalatairól előadásban számolt be dr. Wischnitzer „A keleteurópai jeschivák fejlődése” címen. Dr. Wischnitzer előadását főbb vonalaiban kivonatolva az alábbiakban ismertetjük.

Nagy általánosságban szívesen beszélnek egy a jeschivákról, mintegy teljesen izolált, elkülönített világról, amelynek semmi viszonya nincsen a külvilág fejlődésével és mereven elzárkózik önmagában. Szívesen tekintik úgy a jeschivákat, mint amelyek egy zárt egységet alkotnak. Az ilyen felfogással elég, ha szembeszegezem utam tapasztalatait, melynek során körülbelül 20 jeschivát látogattam meg, amelynek mindegyikében igen érdekes módon fejlődött és alakult ki az élet. A jeschivák figyelemreméltóan reagálnak a külvilág eseményeire és napjaink égető problémáira.

Litvániában, Ponievieschiben friss életet látunk. A jeschiva élénk, ahol mintegy 200 tanuló ifju él, Kahanamann rabbi áll, aki nagytudásáról és jólékonyágáról országzerte híres. A jeschiva tanulóinak fellépése és öltözködése semmivel sem különbözik a főiskolák és egyetemek diákjainak szokásaitól. A hazai ifjakon kívül számos tanulót találunk itt Magyarországból, Schweizből, Lengyelországból és a Egyesült-Államokból is. A tanulók között sokan vannak gimnáziumi képzettséggel, sőt akadnak egyetemet végzett ifjak is. Semmi nyoma a külvilágtól való elkülönülésnek. Ponievieschiben megtanultam ismerni a jeschiva tanulók között a sokoldalú érdeklődést és univerzális tudást, amely egyes ifjak részéről megnyilvánul. „Amit mi akarunk” — jelentette ki egy másik litvánia jeschivában, Telschiben egy ifju — „nem egyéb, mint élővé tegyük ismét a zsidóságot és hogy a törölt egészet ismét egyfoglaljuk”. A telschi-i jeschiva igazán klaszikus példája a modern jeschivának, nem csak modern és fejlett berendezkedése miatt, hanem nevelési módszeréje is emellett szól. Sajnos azonban a telschi jeschiva,

mint valamennyi európai jeschiva is súlyos anyagi gondokkal küzd, hogy zavartalanul fenntartsa úgy a kulturális, mint az ellátási nivót. Az itteni jeschivában mintegy 300 talmudista tanul. Ugyanilyen állapotokra lelkünk Slobodka-Kowno, Lemseha, és a Nowogradok-ban lévő jeschivákban is.

A mai Lengyelországban több mint 190 jeschivát számlálnak. Itt azonban szemben a litvániai jeschiva-típusokkal inkább a kis jeschivák típusai lelhetők fel. Ezek a jeschivák ugyszólván előképzést nyújtanak ahhoz, hogy aztán a tanítványok felsőbb és fejlettebb jeschivákba lépjenek be. Lengyelországnak több nagy nyilvános jeschivája egy közös szövetségben tömörült, amelyek központja Wilnában van. Ehez a wilnai központhoz tartoznak: a wilnai, bialystoki, nowogradski, polesjei és a wolhynieni jeschivák. Keleteurópának egyik legnagyobb és legmodernebb jeschiváját a lengyel Mirben találjuk. Ebben a jeschivában 400 tanuló van. Az iskola épülete hatalmas kertekkel és fás területekkel van övezve és berendezése is teljesen modern felszereléssel rendelkezik. Az intézetben a bocherek azonban sajnos, szintén szükségét szenvednek. A jeschivában az élelmezés számára száraz kenyérenél nem jut több. A bocherek legtöbbször menekülést utján jutott ide és semmivel sem járulnak hozzá az intézet fenntartásához. A jeschiva vezetője, rabbi Áron Kotler, a rabbinikus világban nagy tiszteletnek és megbecsülésnek örvend. Azok a jeschivák, amelyben a talmudisták csak oktatást nyernek és a jeschiván kívül laknak és táplálkoznak, már viszonylagos rendezett körülmények között vannak, minthogy nincs meg a lehetősége annak, hogy olyan hatalmas ráfizetések történjenek, mint a többi testvérintézeteknél, ahol a pénztelen és szegény bochereket is teljesen díjtalanul kell ellássa a jeschiva lakással és élelemmel. Itt azonban előáll az a helyzet, hogy a bocherek nem tudnak kellő időt a tanulás céljaira szentelni, minthogy a kenyérgondok elveszik az idejüket ép úgy, mint az erejüket is. Általánosságban megállapíthatjuk, hogy a lengyel jeschivák szomorú helyzetben vannak és sürgős segítségre van szükség, hogy megmenthessük a jeschivák különben felbecsülhetetlen értékű teljesítményeit, ifjuságunk kulturális nevelése terén.

Dr. Wischnitzer részletesen beszámolt ezek után még a többi lengyelországi jeschivákról is és különösen a nemrég megnyílt új lablini jeschiváról emlékezett meg, mint amelyikben még a legreményteljesebbek az állapotok. Az itteni bocherek már részt vesznek a zsidó politikai életben is és közöttük a chászid elvek hódítottak igen erős tért.

Dr. Wischnitzer a szlovákiai, huszti jeschiváról beszélt, majd áttért a romániai jeschivák ismertetésére. Elsősorban a szighegi jeschiváról emlékezett meg, amely Rabbiner Salman Leib Grosz vezetése mellett működik és pénzügyi zavarain úgy igyekszik segíteni, hogy a bocherek számára egy modernül felszerelt takácsműhelyt állított fel. (Annak idején hosszabb cikkben számoltunk be a takácsműhely életéről és vezetésének szelleméről). Salman Leib Grosz a szociális gondolkodásu modern orthodox vezetők közül való, mint amilyen Románia és Magyarország területén több jeschivában is fellelhető. A második látogatása az előadónak az ugyancsak Máramarosban lévő Felső-Visón történt, ahol a nagytudásu Hager Mendel főrabbi vezetése mellett a Beth Izrael Jeschivában 300 talmudista él. A tanulóknak mintegy 10 százaléka helyi iparosmestereknek nyert elhelyezést és a legkülömbözőbb iparágakban képeztetik ki magukat. Ugyancsak a felsővisói jeschivának hatásköre alatt áll egy 70 ágygyal rendelkező internátus is, ahol a bocherek egy bizonyos része nyer elhelyezést. Remélik, hogy miután a jeschiva bevezeti a hivatalos iskolai tantárgyaknak a tanítását, az intézet megfelelő állami szubvencióban fog részesülni. Az erdélyi Iklódon is ilyen gyakorlati szellemben való nevelést látunk. A jeschiva mellett itt is iparosműhely van és a talmudisták faáruk előállításával foglalkoznak. A jeschiva vezetője Braun főrabbi, aki elismert tudással és kiváló vallásos szellemben látja el a jeschiva szükségleteit. 1928—1931-ig 28 olyan kiképzett ifju hagyta el a jeschivát, akik ma mint önálló asztalosmesterek, vagy

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti iskola

Oradea, Strada Episcopal Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközölteinek.

Dráma a XVIII-ik század olasz gettójából

Írta: JICCHOK LAMPRANTI,
ferraraei rabbi

... A rabbinikus döntvényekről tévesen hiszik sokan, hogy pusztán elmékedésben, vagy meddő szóvitában merül ki. Ellenkezőleg! Élet, friss, melegvérű élet pezseg föl a talmudisztikus zsidó törvény pergamenjeinek fakult lapjaiból, de talán mégis Jicchok Lampranti, ferraraei rabbi híres könyve, a most Londonban ujonnan kiadott és magyarozott „Pahad Jicehak” az, amely egy az életből vett házassági dráma viszontagságainak részletes rajzával a legtalálóbban példázza, hogyan fonódott össze a zsidó élet a törvény szigoru betűivel...

1727-et írtak. Urbanó olasz városban, amely az uralkodó hercegek családjának kihalta után a pápai szék hatalma alá került, élt egy elbűvölő szépségű fiatal árva zsidóleány, Console Moscato. A városka fiatalága vetélkedett a kezéért, választása azonban egy Salamon Vite Castello nevű fiatalemberre esett, akinek odaigérte kezét. Inéséges napok jártak akkor Urbanóra, teltek-múltak az évek, de a házasságuk egyre halasztódott. Végre 1727 június 12-én a fiatalember egy vándorló zsidó kereskedőtől tizenkét zecchinóért arannyal diszített

gyönyörű kelmét vásárolt, hogy a leány menyasszonyi ruhát készíttessen belőle. A leány el is ment anyjával a szabónéhoz s boldogan tetszelgett a remek ruhában, amikor a vőlegényével tragikus dolog történt. A fiatalember elméje elborult és egy örízetlen pillanatban kutba vetette magát. Kihúzták ugyan és megmentették, de hogy több kárt ne tehessen magában, kezénélből megkötötték. A boldogtalan fiu hóbortjában egyszer arról beszélt, hogy vagyona a zsinagógára és a Szentföldre hagyja, utóbb azonban a szenteket hívta segítségül, mire atyafisága kétségbeesve kérlelte, hogy mondja el inkább a „Semá Jiszroel”-t. A szerencsétlen erre átkozódni kezdett. A dolognak híre ment és az egyház már közbe akart lépni, hogy egy elvesztett lelket megmentsen — akkoriban nem egyszer kereszteltek meg embereket erőszakosan — s a leány, aki kétségbeesésben anyjához menekült, sietve jegyet váltott Moses Samuel Guglielmivel, aki — a krónika szavai szerint — annyira elhalmozta a leányt bókjaival, hogy a jelenlevők is megbotránkoztak rajta.

Az első vőlegény röviddel utóbb meggyógyult és mikor észrevelte, hogy betegsége alatt nemcsak vagyona, hanem menyasszonyát is elvesztette, buskomorság fogta el. A lány is megbánta, amit tett; naphosszat némán nézett maga elé, ételt-italt

visszautasított s végre előállott szándékával, vissza akar térni a jegyeséhez, akit most is szívből szeret. A rabbi, Juda Vite Guglielmi, aki a második vőlegény rokona volt, azt mondta, hogy az eljegyzést nem bonthatja föl, a szerelmes pár azonban arra hivatkozva, hogy a második jegyváltásnál használt gyűrű nem volt szabályszerű, tette magát a tilalmon és titokban megesküdt. Azt mondták, hogy az első eljegyzés volt az igazi s a második ezáltal érvénytelené vált s a leány különben is csak azért lépett kézfogóra Guglielmivel, mert azt hitte, hogy vőlegénye gyógyíthatatlan örültségben szenved. Tanuk is akadtak, akik azt vallották, hogy Guglielmi varázsszerekkel élt, csak hogy a lányt első jegyesétől eltérítse és a varázs bűvös erejét a leány csak úgy tudta megtörni, hogy hat zsolárt elmondott.

A vitás eset nagy port kavart fel. Az urbanói rabbi, aki félt attól, hogy tekintélyén csorba esik, a pesaroi rabbi, Jakob Izrael Bemporad elé vitte a bonyolult dolgot és elmondta neki, hogy mielőtt döntését meghozta volna, nemcsak zsidó, hanem más teológusok írásait is tanulmányozta. Ez persze elég volt ahhoz, hogy a pesaroi zsidó pap ellenkezését kiváltta és nyomában úgy is döntött, hogy az első eljegyzési szerződés érvénytelené tette a második jegyváltást. A fogas kérdés most az anconai

SZÖVETVÁSÁR

április 15-ig, most érkezett tavaszi ujdonságokból a legolcsóbb mai árrakkal.

Cégünkre ügyeljen! Str. Avram Iancu v. Kossuth-utca 1. Sas-palota

DEUTSCH POSZTÓÁRUHÁZ

ebben a szakmában mint munkások helyezkedtek el.

A *Kolozsvári* jeschivában, amelyet Glasner Akiba főrabbi vezet, szintén igen emelkedett nivóju előadások vannak és a főrabbi, kinek neve Erdély határain túl is ismeretes, példás és rendkívül értékes előadásokat tart.

Az előadó ezután röviden ismerteti a magyarországi jeschivákat is, megemlítve, hogy *Debreceben* a máramarosi iparos műhelyekhez hasonlóan, szintén ipari kiképzésben részesülnek a talmudisták. Sőt még *Pozsony* régi jeschivájának vezetője, Schreiber főrabbi sincs ma már ellene, hogy a jeschivákban bevezessék az ipari kiképzést is. *Szlovenszókban* különben összesen 20 jeschiva van, amelyek közül a *surányi* intézetben a talmudistáknak hatalmas sporttér áll rendelkezésükre és a sport minden ágában gyakorlatoznak. Az ifjeni bocherek igazi állétkhoz hasonlítanak. A jeschiva vezetője Rabbiner Frei.

Dr Wischnitzer előadása végeztével megemlékezett még a litvániai és lengyelországi jeschiva vezetőrabbinak ama fel-fogásáról, hogy a talmudiskolákat nem szabad összekötöni az ipari kiképzéssel, mint-hogy a Talmud mély átlérése és benne való elmélyülés nem lehetséges, ha profán, köznapi dolgokkal való foglalkozás eltereli erről a figyelmet. Dr Wischnitzer a maga részéről tartózkodott attól, hogy ebben a kérdésben állást foglaljon és akár egyik álláspontot is előnyben részesítse. Az előadó előadásával kizárólag annak a letagadhatatlan ténynek tudatosítására szorítkozott, hogy a jeschivák nem tudják és nem is kívánatos, hogy elkerüljék a fejlődés folyamán szükségszerűen előálló modernizálódást. Ezt pedig úgy a litvániai, lengyelországi, mint a többi keleti jeschivákban fel-faláljuk különböző változatban.

rabbi elé került, az azonban azt mondta, hogy addig nem foglalhat állást, amíg tanácsot nem kér Olaszország legnagyobb talmudi tekintélyeitől. A következő szombaton Bemporad már kihirdette a szöszékről, hogy a szépséges Console első jegyváltása a törvényes, mire az ifju pár, mint törvényes férj és feleség, boldogan hazament.

Guglielmi, az urbanói rabbi azonban nem hagyta magát. Fájt neki a megbélyegzés, hogy valósággal tudatlannak kiállították ki és minden követ megmozgatott, hogy igazát bebizonyítsa. Csakhamar Olaszország valamennyi számottevő rabbija belebonyolódott a komplikált ügybe, mely az idillikus boldogságban élő ifju pár boldogságát fenyegette. A tudósok két pártba szakadtak, a vita egyre jobban megdagadt, a kedélyek indulatosan lázadtak, sőt a végén már kölcsönös fenyegetésekre került a sor. Még jobban elmérgesedett a disputa, mikor a világi hatóságok is tudomást szereztek róla, azonban Vita Corcos római főrabbi kérésére a Vatikán elállott attól, hogy a párbe beavatkozzon. Végre a római főrabbi maga vállalkozott rá, hogy személyesen megy el Urbanóba és alapos vizsgálat után dönt a kinos ügyben. Bemporad, a pesaroi rabbi, erre rávette a fiatal házaspárt, hogy éljenek külön, nehogy egyházi átoknak tegyék ki magukat. Végre kimondták az ítéletet olyan értelemben, hogy Con-

Hogyan él a zsidóság Szovjetoroszországban?

A Zürichben élő kiváló történész dr. prof. Julius Brutzkus rövid néhány héttel ezelőtt tért vissza oroszországi tanulmányutjáról, ahol érdekes impressziókat szerzett a zsidóság jelenlegi helyzetéről és reámutatott azon körülményekre, amelyek között az oroszországi zsidóság él. Előadását a kiváló történész a cári-rezsim ismertetésével kezdte meg és ezen keresztül jutott el a mai állapotokhoz. A cárizmus alatt — mondotta prof. Brutzkus — a zsidóság egy zárt kasztot alkotott. Jó lehet a háború előtt és a háborús időkben már jelentékeny szerepet játszott az orosz közgazdaságban. Kialakultak a zsidó tömegek foglalkozási ágai és lökényt a kereskedelem területén határozott és befolyásos szerepre tett szert. A világháború természetesen megingatta az orosz zsidóság helyzetét, minthogy ez idő alatt, mintegy 500.000 zsidó katona harcolt az orosz katonaság között. A forradalom azonban teljesen felborította az orosz zsidóság gazdasági szerepét és ugyiszólván megsemmisítette a foglalkozási ágait. A kereskedelmi élet lecsökkenésével és az ipari, valamint mezőgazdasági kollektivizálással egyidejűleg kicsuszolt a szilárd talaj a zsidóság lábai alól.

Másrészt azonban a forradalom nagy politikai és nemzeti jogokat hozott a zsidó tömegek számára. A Petljurák és pogromok világának vége lett. A bolsevikiek a nemzeti kisebbség problémáját radikális úton és eszközökkel oldották meg, úgy hogy a nemzeti-problematika teljesen lekerült a napirendről. A nemzeti és kulturális önrendelkezés ma minden nemzetiségnek biztosítva van Oroszországban. A zsidók, akik a cárizmus alatt sárgafoltot viseltek és hivatalosan meg voltak bélyegezve, a forradalom vonalánál élcsoportává váltak. Mindazok a zsidó tömegek, amelyek a cárizmus alatt a fehér-orosz pogromcsapatoktól üldöztek az új rezsim alatt biztonságra találtak.

Le kell azonban szögezünk, hogy a birobid-schani, valamint a krimi kolonizációk, melyeket az orosz szovjet létesített a zsidóság produktivizálására, nem váltották be egészében a hozzáfűzött reményeket. Ebből a tényből folyik azán, hogy a zsidó proletáriátus szívesebben helyezkedik el az ipari üzemekben, mint a mezőgazdasági kollektivákon. Az ipari üzemekben ugyanis a zsidó intelligencia gyorsan fejlődik és nagyobb területet tud magának szorítani.

Általában az a benyomásunk, hogy a zsidóság népi struktúrája sokkal inkább alkalmas az ipari teljesítményekre, mint mezőgazdasági munkákra. Az

új zsidó generációnak problémái erősen gyengültek. A gyakorlati nevelés már képessé teszi őket, hogy lökésesen beilleszkedjenek az új gazdasági rendszerbe.

Annál problematikusabb azonban az öregek helyzete, akik már nem voltak képesek sem ideológiailag, sem gyakorlatilag beilleszkedni az új keretbe. Ez a régi garnitúra a levegőben lóg. Sem itt, sem ott.

A nemzeti nyelv használati joga a zsidóságnál éppen úgy, mint a többi nemzeteknél is, nemcsak a magánéletben van biztosítva, hanem nyilvánosan is maradéknélkül érvényesül. A szovjetkormány kész biztosítani minden nemzetnek, legyen az akármilyen kicsi is, a teljes nemzeti fejlődés útját. Mindenesetre a szovjet politika, ha jidish nyelven is, a marxi teóriát viszi bele a nevelésbe. Ezen az alapon új, a régőtől eltérő világ és vallásszemléletet nyújtanak az ifjuságnak.

Az orosz zsidóság, ha vallásilag és gazdaságilag még nem is mentes teljesen a problémáktól, meg lehet az a vigáza, hogy társadalmilag nem részesül megkülönböztetésben és zsidóságáért, nemziségeért nem üldözik.

Prof. Brutzkus előadását nagy figyelemmel és meleg ünnepléssel kísérte a zürichi zsidóság.

Héber imákkal temettek el egy protestáns teológiai tanárt Königsbergben

A modern bibliatudományi, de az általános emberi gondolatot is súlyos veszteség érte néhány hónappal ezelőtt. Königsbergben, a zsidók nagy napjának, jom kippurnak délutánján váratlanul meghalt dr. Max Loehr, a königsbergi egyetem protestáns teológiai tanára, egyike azoknak a nagy tudósoknak, akiknek lelkét a tudomány valóban nemessé tette és közelebb hozta az emberben élő örökkévalóhoz. 1903/4-ben és 1908/9-ben a jeruzsálemi német archeológiai intézetben működött. Tudományos munkásságát és szinte egész életét a zsidó vallás és irodalomtörténet különböző problémáinak szentelte. Művei: „Der Missiongedanke im Alten Testament“, „Geschichte Israels“, „Alttestamentliche Religionsgeschichte“, „Volksleben im Lande der Bibel“, „Einführung in das Alte Testament“, „Psalmenstudien“, „Zum Geist des Chassidismus“ és főleg a Jeremiás siralmához, Sámuel és Amosz könyveire írt kommentárjai nevével a bibliatudomány legnevesebbjei közé emelkedtek. Műveinek súlyát adja meg, hogy a nemzsidó bibliakutatók között (talán Erich Bischof és az angol Herfordon kívül) alig akad még egy olyan tudós, aki a zsidó gondolatvilágba annyira belé tudta magát élni, mint ő. Műveiben nemcsak a megértés beszél a zsidóság speciális kulturalkoló ráteremtésével szemben, hanem a semmiféle előítélet által nem befolyásolt csodálat a zsidóság vallástörténelmi teljesítményeinek nagysága iránt. Ennek ösmeretébe, a zsidó be rendezkedésekkel való állandó kapcsolatok és kiváló zsidó személyekkel való szoros érintkezések révén tudott elmélyülni. Königsberg zsidó hitközsége őszintén gyászolja a nagy tudós halálát, aki evangélikus teológiai diákjai, a vallási türelmesség jegyében és a zsidóság megértő tisztelőire nevelte. Amikor néhány év előtt Memelben rituális vérvád ütötte fel a fejét, a sajátban nyilatkozatot tett közzé, amelyben, mint evangélikus teológus megállapította, hogy a vérvád nem egyéb, mint egy gonosz mese. Nyilatkozatának meg volt a hatása, hogy a fölzigatolt lakosságban azonnal helyreállt a nyugalom. Rendes tagja volt a königsbergi zsidó történelmi és irodalmi társulatnak. A zsidó ünnepek alkalmával, szinte kivétel nélkül megjelent a zsinagógában, ahol a hitközség külön díszhelyet rezervált számára, résztvevett a zsidó ismételtételeken és a zsidókkal együtt imádkozott héber imakönyvből. Amikor a tórákönyvet elvitték előtte, mindig felállt és mély tisztelettel hajolt meg. A legutóbbi jom kippurkor kora reggeltől késő délutánig szintén a zsidó templomban volt és résztvevett az imádkozásban. Délután hazament, ahol a halál hirtelen meglepte. Holttestét a königsbergi krematóriumba elégették, de végrendeletéhez képest a halotti szertartásnál a zsidó kántor és a zsidó templom kórusa héber halotti imákat recitáltak és csak azután lépett elő az evangélikus lelkész, aki teletezete nevében parenálta el a híres tudóst.

— Ha a »Népünket« olvasod, jusson eszedbe az előfizetési díjat beküldeni. Szerezz új előfizetőt!

HIREK

a „Népünk“ cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek, Adar II. 3, március 11.

Szombat, Adar II. 4, március 12.

Heti szidra: פקדי

Heti háftóra: ותשלם כל דמלאכה

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 6.05

gyertyagyújtás 6.15

Istentisztelet kezdete 6.20

Szombat befejezése 7.15

— **Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a »Népünk«-nek. A »Népünk«-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.**

— **Zsidó nők a leszerelési konferencián.** Genf. Amint a világsajtót bejárta, a leszerelési konferencián a világ nőszervezeteinek képviselőiben megjelent delegátusok mintegy 8 millió aláírással ellátott tiltakozást nyújtottak be a népszövetségi államoknak, amelyben a minden föltétel nélküli általános leszerelést követelik. A zsidó nők nemzeti közeli Ligája ugyancsak igen jelentős részt vett az akcióban. A leszerelési konferencián az egyes államok delegátusai Coralie Lebach asszony, a világszövetség elnöke vezetése alatt nyújtották át tiltakozó állásfoglalásukat a világ összes asszonyainak nevében. A palesztinai nőszövetséget Rosa Abersohn asszony, míg az Egyesült Államok nőit 3 delegátus képviselte. G. H. Will asszony az amerikai nők 3-ik delegátusa vezetője az USA zsidó nőszövetségnek.

— **A spanyol kormány újabb kísérletet tesz a zsidók szimpátiájának megnyerésére.** Több alkalommal beszámoltunk már róla, hogy a spanyol kormány mindent elkövet, hogy a spanyol köztársaság részére a zsidók szimpátiáját megnyerje. Legújabb lépése az, hogy Ignáció Bauer tanárt kinevezte a spanyol Marokkó legfőbb zsidó oktatási felügyelőjének. Bauer hivatása lesz, hogy a spanyol-marokkói zsidó elemi iskolákat állami segítséggel részesítse és a marokkói zsidó lakosságot megnyerje a spanyol nemzeti gondolatoknak.

— **Ellentétek az arab nemzeti páholyban.** Jeruzsálem polgármestere Nashahibi, aki szintén jelentős vezéralakja az arab nemzeti mozgalomnak a napokban felebbezést nyújtott be a palesztinai mozlím tanács legfelsőbb bíróságához, amelyben pártja nevében kéri a jelenlegi főmuftinak állásából való elmozdítását, illetve jogainak korlátozását. A muftinak nincs joga és nem lehet igénye arra, hogy a mozlím tanácsban az elnöki hatáskört gyakorolja. A memorandum felsorolja többek között azokat a visszaéléseket is, amelyeket a főmufti állásának és hatáskörének segítségével véghezvitt. Így az egész világon hatalmas gyűjtések indultak a főmufti felhívására, különböző vallási és nemzeti célokra, azonban az összegyűlt összegeket a mufti saját személyi céljaira használta fel. A petíció kéri még a legfelsőbb tanácsból a főmufti fizetésének szabályozását is és erélyes bevizsgálását, valamint orvoslását az eddigi visszaéléseknek.

— **Egy szovjet asszimiláns zsidó kommunista-vezér visszatérése a zsidósághoz.** Moszkvából jelentik: Weizblüt, az Emesz című napilap főmunkatársa, az ismert zsidó kommunista-vezér legutóbbi cikkében élesen állást foglalt az oroszországi zsidó kommunista asszimilációs tendenciája ellen. „Egy időben — írja — úgy gondoltam, hogy a szovjetunió kereteiben nem lehetséges a zsidóságnak, mint nemzetiségnek a konszolidálása és ennél fogva egy radikális asszimilációs politikát üzem. Szembehelyezkedtem a zsidó mezőgazdasági telepítéssel és az ezzel kapcsolatos zsidó munkát a sovinizmus vádjával illettem. Harcoltam az ellen is, hogy a szovjetunió keretében egységes és autonóm zsidó telepítést végezzenek. Most azonban be kell vallanom tévedésemet. Elismerem és hangsúlyozni kívánom, hogy Oroszországban, ahol minden nemzetiség szabad fejlődési és kiélési lehetőséget élvez, a zsidók is meg kell, hogy teremtsék a maguk nemzeti és kulturális autonómiájukat“. Ezekhez még hozzáfűzi, hogy a jövőben azoknak sorait fogja támogatni és azoknak oldalán fog harcolni, akik a zsidó építés és a zsidó autonómia érdekében küzdenek.

— **Svájcban is megindult a bojkottpropaganda.** Genf. A svájci zsidó kereskedők szövetségének képviselőiben 60 tekintélyes zsidó kereskedő nyújtott át a svájci igazságügy és belügyminiszternek lilakozó memorandumot a nemzeti szocialisták legújabb antiszemita propagandája ellen. A horogkeresztes szövetség ugyanis a német és lengyel mintára röpecédulákban hívja fel a svájci keresztény tömegeket, hogy bojkottálják a zsidó kereskedők üzleteit és áruikkait. A memorandumban a kereskedők erélyes hangon követelik a genfi kormánytól, hogy amint erélyes rendszabályokat alkalmaz a kommunista mozgalommal kapcsolatban, éppen olyan szigorú alapon járjon el a horogkeresztes uszításokkal szemben is, mert az ilyen megnyilvánulások semmivel sem veszélyesebbek a polgári társadalom szempontjából, mint a kommunista kilengések.

— **Pilsudski Marschal Palesztinába utazott.** Varsóból jelentik: Pilsudski lengyel miniszterelnök március 5-én Romániába jött és innen Palesztinába utazik. A már kész tervek szerint Romániában a marschal néhány napot töltött és Constancába szállt az ott időző „Njemen“ lengyel hajóra, amellyel Jaffába utazik. Hogy Palesztinába a marschal milyen hosszú ideig szándékozik maradni, még nem ismeretes. Épen így utazásának célja sem került még nyilvánosságra.

— **Benjamin Cardoso.** Az amerikai jogtudományok legnagyobb élő alakját, Benjamin Cardosot, Hoover, az amerikai Egyesült Államok elnöke kinevezte a legfőbb amerikai törvényszék bírójává. Cardoso a világnak egyik legnagyobb élő jogásza. 1870-ben született New-Yorkban és 1917 óta New-York állam legfőbb törvényszékének elnöke. Ő foglalta rendszerbe az amerikai törvénykezés alapelveit és az amerikai büntetőjog terén elévülhetetlen érdemei vannak.

Férfiszövet különlegességek

bámulatos olcsó
leszállított árakban

Havas & Grünfeld

posztóáruházában

Engross
Endetail

Str. Avram Iancu (Kossuth utca 8)

Cégünk szolidaritásról kérjük meggyőződni

— **A valutahiány miatt számos zsidót tartóztattak le Oroszországban.** Jeruzsálemből érkezik a jelentés, hogy nap mint nap kétségbeesett leveleket hoz a posta Oroszországból és ugyancsak számos távirat érkezik egészen rövid szöveggel, amelyek mindegyike vagy pénzt kér, vagy egész röviden így hangzik: „Beteg vagyok“. „Le vagyok tartóztatva“. A súlyos atrocitások tudvalevőleg a valutahiány miatt történnék. A kormány minden eszközt megragad arra, hogy a tömegektől valamilyen módon elszedje a rejtgetett valutameennyiségeket. Különösen Ukrajna vidékéről érkeznek számos letartóztatásról jelentések. De ugyanezek a hírek futnak be Odeszából és a szovjet más városaiából is. A jelentések szerint a letartóztatott zsidó egyének súlyos inzultusban részesülnek és csak akkor engedik őket szabadlábra, ha családtagjaiknak sikerül valahonnan bizonyos összegű valutát felhajtani és azt beszállítatja a szovjet hatóságoknak.

— **Keresztény szövetség alakult Bulgáriában a növekvő antiszemita ellen.** Szófia. Lapunk más helyen részletesen beszámoltunk a bulgáriai antiszemita növekvő áramlatokról, amely az utóbbi időben páni félelem között tartotta Szófia zsidó lakosságát. A legújabb jelentések arról számolnak be, hogy a hivatalos körök is megmozdultak már a bandita hadjáratával szemben és Bulgária volt és jelenlegi politikusaik részvételével egy szövetség alakult, amelynek kizárólagos feladata, hogy szembeszálljon az antiszemita excessusok vezetőivel. A bulgár keresztény szövetség politikusai hivatalos közleményekben foglalnak állást az antiszemita megmozdulásokkal szemben és kijelentik, hogy ezek az áramlatok alkalmasak arra, hogy Bulgáriának jó hírnevét a külföld előtt lerontsák. Ettől eltekintve — folytatja tovább a nyilatkozat — a zsidó lakosság épen olyan loyális polgárai az államnak, mint a többi vallású és nemzetiségű lakosság, nincs tehát semmi olyan alapos, vagy megindokolható ok, mely igazolhatná az ilyen embertelen és bestiális cselekedetek rugóit. A nemzsidó antiszemitaellenes liga elnöke Nikipheroff tábornok és Wassilef volt miniszter is tagja az elnökségnek.

— **A kölni rendőrkapitány betiltotta egy vérengző antiszemita szónok fellépését.** A német zsidóság önvédelmi szervezete jelenté: Február 28-án Kölnben egy hitlerista népgyűlésen Bürger képviselő beszéde közben a következő kijelentést tette: „Ha mi hitleristák átvesszük a hatalmat és egyetlen francia katonát állítjuk a határt: azon a napon meghal Németországban minden zsidó!“ A német zsidóság közbelépésére Elfen kölni rendőrfőnök a következő rendeletet adta ki ez ügyben: „Minthogy nem engedhetem meg, hogy Bürger képviselő ur más gyűléseken hasonló hangnemben beszéljen és hasonló módon megzavarja a közrendet, ezennel elrendelem, hogy semmiféle olyan gyűlés Kölnben ne engedélyeztesék, amelyen ez a szónok szerepelni akar“. A német zsidóság nagy elégtétellel, az antiszemita sajtó brutális szitkozódások között vette tudomásul ezt a rendelkezést.

— **A has teltsége, májtájéki fájdalmak, emésztési nehézségek, gyomorbelhurut és sárgaság a természetes »Ferenc József« keserűviz használata által megszüntethetők és az agy, a szem, tüdő vagy szív felé irányuló vértululások ellensúlyozhatók.** Gyomor és bélspecialisták igazolják, hogy a Ferenc József vízzel, különösen az ülő életmód következtében jelentkező bajoknál, nagyon kedvező eredményeket érnek el. A Ferenc József keserűviz gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

25 Lei férfi, vagy nőiruha szakszerű vasalása
Biró szabóságában Str. Miron Pompiliu (Alapi-u.) 2.

Halálos boxmérkőzés, amelyből a zsidó rivális kerül ki győztesen

A vérszomjas közönség halálbahajszolta pártfogóját

Lembergől jelentik: Egész Lengyelország közvéleménye borzalmas kimenetelű boxmérkőzés hatása alatt áll, amely az elmúlt héten Lembergben folyt le, óriási érdeklődés mellett. A boxmérkőzésről már hetekkel azelőtt nagy beszámolókat irtak a sport-lapok és így méltán csigázta fel az érdeklődését a sportbarátoknak az érdekesnek ígérkező box-matsch. Az egyik mérkőző Godlewski lengyel hajnok volt, akit tanulmányait Belgiumban végezte és külföldön is jó neve van sportkörökben. Több ízben győzte le neves ellenfeleit. Godlewski tagja a lengyel sportszövetségnek. A boxmérkőzésen a lengyel mérkőző ellenfele a zsidó Grosz volt, aki viszont Hasmonaea zsidó sportszövetségnek tagja. Grosz szintén igen jó hírnévnek örvend és többszörös kiüntetései vannak. A mérkőzés megkezdődött. Grosz már az első menetben tanuságot tett amellel, hogy nagy erő és rutinfölényben van Godlewskivel szemben, mert többször knockautolta az első összecsapás alkalmával is. A lengyel antiszemita közönség már ekkor megmozdult és elindította uszító és gyilkos szavait a mérkőzők felé. Kiáltások hagzottak fel: Üsd le a zsidót!...! Ne hagy magad egy zsidótól legyőzni!... Éljen a lengyel nép!... Le a zsidókkal!... A második összecsapás alkalmával a gyengébb Godlewski már alig bírt valamelyes ellenállást kifejezni és vissza akart vonulni a további mérkőzéstől. De a közönség állandó követelésére, hogy ne hagyja legyőzni a dicső lengyel erőt, majdnem összerogyva még mindig támadásba ment át, míg végül Grosznak egy szabályos sujtása után teljesen összeroppant és élettelenül terült el a körben. A közönség akkor még nem tudta, mi történt. Csak amikor a szabályos számolás után is fekvé maradt, állapították meg a jelenlevő orvosok a beállott halált. A Godlewski halála természetesen legjobban Grosz zsidó boxolót rendítette meg, aki nem számított arra, hogy ellenfele ilyen gyöngye körben van.

Amidőn az orvosok közölték, hogy a lengyel boxolót a zsidó rivális leterítette, olyan súlyosan, hogy az belső sérüléseibe belehalt, irtózatos pánik tört ki a több ezer főnyi közönség között.

Másnap a lengyel antiszemita sajtó vezércikkeket irt a zsidó „gyilkosságról” és megállapították, hogy Grosz kesztyűjében ólomdarabok voltak elrejtve és csak ennek segítségével tudott győzni. „A lengyel baj-

nok halála nem származhatik mástól, mint ettől a zsidó „jeleggel bíró” orvítamadástól”.

A lengyel antiszemita sajtó uszításában természetesen a megsérteit nemzeti büszkeség és hiúság dühöng. Hiszen az összes objektív sportlapok megállapítják, hogy a mérkőzés a legszabályosabban folyt le és Godlewski halála csak véletlen szerencsétlenségnek tudható be.

Grosz ellen mindezek dacára megindult a vizsgálat. Nem kételkedünk benne, hogy a nyomozás meg fogja állapítani a zsidó boxhajnok ártatlanságát. Tény azonban, hogy a lengyel antiszemita sajtó uszítására könnyen fellángolhatnak ismét a gyilkos szenvedélyek. Mert a horogkeresztes szervezetek pióca módjára úgy rászopták magukat erre a sajnálatos szerencsétlenségre, hogy addig nem szólnak le róla míg gyilkos szenvedélyeiket vérrel nem elégitik ki.

— Csak a Reiter Béla és Fia szatmári cég hoz peszachi csokoládét forgalomba.

Megirtuk az elmúlt heti számunkban, hogy a Központi Iroda végrehajtóbizottsága úgy határozott, hogy egyedül a Reiter Béla és Fia szatmári cég csokoládégyártmányai állanak zsidó rituálé szempontjából felügyelet alatt és ebben az ügyben az Iroda elnöksége a következő körlevelet intézte Erdély rabbikarához:

„Miután az elmúlt években felügyeletünk alatt álló brassói „Stolwerck” a folyó évben peszachi csokoládét nem gyárt, szükségesnek látjuk a megbízhatatlan rituálé kikerülése céljából, hogy Erdély rabbijait felhívjuk, hogy figyelmeztessék hitközségeiket, nehogy más peszachi csokoládé termékeket fogyasszanak, mint a Reiter Béla és Fia szatmári cég készítményeit, mely az oltani orih. rabbinárus felügyelete alatt áll. A rabbikollegium nevében: Wesel Albert elnök, Freund Chajim alelnök.

— Ötmillió schilling a bécsi hitközség költségvetése.

A bécsi zsidó hitközség most fejezte be költségvetési tárgyalásait. 1932. évre ötmillió schilling a hitközség költségvetése, azonban ebben a zsidó temetők kiadásai és bevételei is benne vannak, mint-hogy Bécsben a Chevre Kadisa a hitközség egyik osztálya. A bécsi hitközség nyomorakciójában harmincötezer ebédet osztottak ki és négyezeröttszáz élelmiszercsomagot. A hitközség előjárósága tiltakozni akart az ugynevezett főiskolai diáktörvény ellen, amely a zsidóságot nemzeti alapon kezeli, azonban a cionista vezető tagok ezt megakadályozták. Elhatározták azt is, hogy a bécsi főrabbi állást, mely dr Chajesz halála óta üresen áll, betöltik, egyelőre azonban az előjáróság kijelentette, hogy nincs alkalmas jelöltje.

— Halálozás. Sulyos csapás érte Hoffmann Adolf kolozsvári tűzifakereskedőt, neje, született Ábrahám Lujza, tragikus körülmények között hunyt el. A közkedvelt fiatal asszonyon az elmúlt héten egy régen lappangó betegség folytán, operációt hajtottak végre, azonban — úgy látszik — a beavatkozás késése folytán a fiatal asszonyon már segíteni nem lehetett. Vasárnap volt Kolozsvár zsidó társadalmának oszlatlan részvéte mellett a tragikus végű uriasszonynak temetése. Az elhunytat széleskörű családjá gyászolja.

— Ne mulasszon el egyetlen zsidó lélek sem a zsidó jóléti szövetség perselyébe minden nap egy lelt adni.

— Zsidók a szövetség-sáron. Deutsch posztóáruháza oradeai (nagyvárad) cég április 15-ig tartó szövetség-vásárt rendez, melyen eladásra kerülnek úgy a rakláron levő, mint most érkezett legjobb minőségű és legújabb divat szerinti mintájú szövetek. Tekintve, hogy a cég igen olcsó árban hozza forgalomba az országosan elismert prima szöveteit, a zsidóság szövetség-szükséglete fedezése végett tömegesen keresi fel a Deutsch posztóáruháza, Oradea (Nagyvárad), Str. Avram Iancu v. Kossuth-u. 1. Sas-palota.

— A francia sajtó az ausztriai numerusz klauzusz ellen. A párisi Republique „Numerusz klauzusz Ausztriában?” című cikkében, mely éles hangon kritizálja az új diákjogot, amelyet a bécsi egyetem életbe akarnak léptetni. A zsidók ellen irányuló diákjog életbeléptetésének híre Franciaország intellektueljei körében kínos hatást keltett. A Republique hihetetlennek tartja, hogy egy olyan országban, amely a háború utáni idők legsúlyosabb megpróbáltatásai közepette sem vesztette el toleranciáját és jólneveltségét, most a faji gyűlölet a keresztényszocialista körök nyomására hivatalosan sikert arathasson. Szívesen üdvözlönnék egy cáfolatot erről a numerusz klauzuszról, — írja a lap — mert csak e szegyeteljes terv feladása teszi lehetővé, hogy Ausztria és Franciaország szellemi és politikai vezérei között a harmónia és a barátság továbbra is zavartalan maradjon.

— Vidéki, szép üzlettel rendelkező, jó családból való hithű, 30 éves nőtlén fivérem részére keresek egy jó módu, vallásos családból való szerény leányt nőül. Megkeresések „Becsülettel előre” jelige alatt e lap kiadóhivatalához küldendő.

— Purim estély. Az Aviva-Barizsia hagyományos Purim estélyét ez idén március 26-ikán rendez meg. Az estély iránt — mely a szezon legsikerültebb estély szokott lenni — városszerte már is nagy az érdeklődés. A megnyilvánuló nagy érdeklődésre való tekintettel a rendezőség meghívót nem fog kibocsájtani.

— Az arab és zsidó ültetvényesek tiltakoznak a magas adóteher ellen Palesztinában.

Jeruzsálem. A palesztinai kormány a citrus-ültetvényekre újabb adót vetett ki, amely alapján veszélyeztette az ültetvényesek létét. Ennek hatása alatt az arab ültetvényesek közös frontot alkottak és egységesen demonstráltak az újabb adóterhek ellen. Az ültetvényesek megbízásából bizottság kereste fel a palesztinai kormányzót és kérték, hogy a kormány vonja vissza adóemelési intézkedéseit. A bizottság feltárta a kormányzó előtt, milyen súlyos körülmények között dolgozik a palesztinai kergazdaság és mit jelenthet számára az újabb adó kivételése. Sir Arthur Wauchope tábornok, palesztinai kormányzó a bizottságnak kijelentette, hogy vizsgálat tárgyává teszi az előadottakat és igyekszik orvosolni az ültetvényesek sérelmeit. A legújabb jelentések már arról számolnak be, hogy az ültetvényesek közös egységfrontja kellő sikerrel járt, minthogy a kormány elejtette az újabb megadóztatás tervét.

Takarításra

festék-, lack- és kefeáru
előnyös árban csak

STERN S. ENDRE

kefegyáros és festéknagy-
kereskedőnél szerezhető be

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 578 Telefon 378

Padlólakkok, poloskairtók, háztartási cikkek

mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyiárak
legolcsóbb beszerzési forrása!

Pontos figyelmes ki-
szolgálás! — Szombat
és ünnepnapon zárva!

Fülöp Ede
ORADEA, Zöldfa ucca 14.

Menorák
Gyertyatartók,
Ezüst serlegek,
Ezüst evőeszközök,
Templomi kegyszerek,
bármily művészi kivitelben
legolcsóbb árban.

Harang
védjegy!

Gyártása és eladása:

„Tacumul”
ezüstáru gyárban
Cluj, Str. Gen. Neculcea (Kornis-ucca) 6.

Anyák! Höfer hintőpor, krém, szappan elősegíti a baba fejlődését

Megtartották az oradeai „WIZO” alakuló közgyűlését

Rosenberg Mancsi előadása a „WIZO” irodalmi délutánján

Élénk érdeklődés mellett tartotta meg a „WIZO” vasárnap délután a Kereskedelmi Csarnokban hivatalos alakuló közgyűlését, amely alkalommal megszámú disztigvált hölgyközönség gyűlt össze.

Dr Markovits Ignátné megnyitójában üdvözlö a megjelenteket és felkéri Rosenberg Mancsit előadásának megtartására.

Rosenberg Mancsi azzal kezdi beszédét, hogy igen sokan kétségbevonják az irodalom és tradícióról való beszélgetésnek létjogosultságát. Általánosan az a felfogás uralkodik, hogy irodalomról beszélni nem divat és nem aktuális. A tradíció fogalma megszűnt, pedig tradíció a kulturánk, az állami és családi életünk minden megnyilvánulása Szomorúan jellemző éppen az utolsó évszázad zsidóságára, hogy úgy az asszimiláció, mint a forradalmak idején gondolkozás nélkül nemcsak eldobta, de meg is tagadta apái által számára évezredekben keresztül megőrzött tradíciót. A zsidó irodalom tradíciói egy hatalmas, sokoldalú irógárdát termelt ki, akik a mai irodalom minden ágában méltó reprezentánsai a zsidó népeknek. Emil Ludwig, a jelen század legkiválóbb életrajzírója, Egon Friedell az esszista, kinek kulturtörténete az európai könyvpiac legaktuálisabb szencziója, Egon Erwin Kisch, az irodalmi riporter a Paradics Ameriká és a Reinder Reporter szerzője, Lion Feuchtwagen, Jud Süss és Max Brod történelmi regényei és Ivan Goll, a modern német líra kiemelkedő egyénisége, Jakob Wasserman regényeiről és ennek alakjairól színes képet fest. Franz Werfelről, az irodalmi expreszszionizmus egyik uttorójáról beszélt, kirel csak igen kevesen tudják, hogy egy prágai igen jó zsidó családból származik és maga is jó zsidó. Rosenberg Mancsi nívós és értékes előadását feszült esendben hallgatták végig és zajos óvációban részesítették.

Dr Markovits Ignátné köszönetet mond az értékes előadásért, majd bejelenti, hogy a „WIZO” hivatalos alakuló közgyűlése szerepel a napirenden, amelynek levezetésére Schönberger Árminné, Borgida Józsefné és Rosenberg Mancsit kérte fel.

Schönberger Árminné elnöki megnyitójában ismerteti, hogy a nagyváradi zsidó asszonyok is, mint az egész világon, célul tűzték ki, hogy a zsidó tradíciót ápolni, a zsidó irodalmat az új generációval megismertetni kell. Ezt a célt óhajtják szolgálni a nagyváradi WIZO körül tömörült hölgyek.

Nagy tetszéssel fogadott beszédében különösen hangsúlyozza, hogy a „WIZO” missziója a kulturális nevelési munka, amelyhez az ifjú generáció bekapcsolódását látja szükségesnek. Ehhez kéri a jelenlévő hölgyek és a zsidó társadalom intenzív támogatását. Bizik abban, hogy a „WIZO” vezetősége, amelynek ilyen nemes célkitűzései vannak, jó kezekben van lelve és az egész zsidó társadalom támogatását fogja megnyerni.

Rosenberg Mancsi a WIZO alapszabályait ismertette. Tiszlikar és választmányának ajánlotta: Elnök: Dr Markovits Ignátné. Társelnökök: Borgida Józsefné, dr Winkler Mórné. Pénztárnok: Epstein Samuné. Ellenőrök: Adler Jenőné, dr Keszler Hermanné. Főtisztár: Rosenberg Mancsi. Kulturbizottság elnöke: Dr Pollacsek Pálné. Tagok: Dr Molnár Vilmosné, dr Steiner Ervinné, dr Sándor Jánosné, Szigeti Pálné. Vigalmi bizottság elnöke: Dr Markovits Pálné. Tagok: Ripner Farkasné, Sebők Béláné, Steiner Irén, dr Vaáli Péterné, Palesztina bizottság elnöke: Jachzel Joachimné. Tagok: Fried Jenőné, Halmos Mórné, dr Kohányi Rezsőné, Silbermann Józsefné. Választmány: Dr Berkovits Bertalané, Bernát Béláné, dr Berger Józsefné, Bleier Adolfné, Blum Zsigmondné, Deutsch Jenőné, Deutsch Rózi, Erdélyi Jenőné, Farkas Jenőné, Frigyes Izsóné, dr Fried Józsefné, Katona tanárné, Kertész Mártonné, dr Kovács Gyuláné, Kun Gyuláné, Kelemen Izsóné, Kemény Józsefné, dr Kecskeméti Andorné, Keszenbaum Zoltáné, dr Lévy Béláné, Leitner Zoltáné, Landau Adolfné, dr Markovits Józsefné, Munk Mórné, dr Nagy Józsefné, Rosenberg Istvánné, Schönberger Árminné, Silbermann Andorné, dr Weimann Jenőné, Vámos Jenőné, dr Váradi Ödöné, Weisz Nándorné, Weisz Ignátné, Vadász Albertné. Ugy az alapszabályokat, mint a tisztikar megválasztását egyhangulag elfogadták.

A legszebb

zománccfényű gallérokat tisztítja

Klein gőzmosóda

Str. Vlahuța 4. (Szent János-ucca)

— Minden zsidó egy lelket menthet meg, ha a zsidó jóléti szövetség perselyébe naponta egy leit adományoz.

Az E. Zs. N. Sz. marosvásárhelyi csoportjának tisztújító közgyűlése

Az elmúlt hóban tartotta meg az E. Zs. N. Sz. marosvásárhelyi csoportja rendez évi tisztújító közgyűlését. A közgyűlést dr Engelberg Dezső elnök nyitotta meg és megnyitójában általános áttekintést adott a vásárhelyi cionista mozgalom helyzetéről, amelynek az ő megállapítása szerint újabb és erős fellendülésre van szüksége, ha újra el akarja foglalni azt a vezető helyet, amelyet valamikor az erdélyi cionista mozgalomban betöltött. Utána dr Berner Mór ügyvezető elnök tartott részletes beszámolót a vásárhelyi csoport elmúlt évi működéséről. A közgyűlés a működési beszámolót, valamint az ezt követőleg előterjesztett pénztári beszámolót, ellenőri jelentést, a Fritsch József által előterjesztett KH és a dr Erdélyi Emil által előterjesztett KKL beszámolókat egyhanguan tudomásul vette és a lelépő vezetőségnek a felmentvényt megadta. A felmentvény megadása után a jelölőbizottság előterjesztésére a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel a következő új tisztikart és választmányt választotta meg: Diszelnök: Woister Kálmán, elnök: dr Berner Mór, társelnök: Révész Zsigmond, ügyvezető alelnök: dr Mandel József, főtitkár: Sejovitz Béla, pénztárnok: Friedler Izidor, ellenőrök: Czitrom Izidor, Weisz Zsigmond, Palesztina-biztos: Schwartz Ernő, KH referens: Fritsch József, KKL-referens: Hamlet Jenő. A választmány tagjai: Láng Frigyes, dr Almási Andor, dr Bréger Sámuelné, Brambier Harmann, Boskovics Ferenc, dr Erdélyi Emil, Gruber Sándor, Hartung Béla, dr Hirsch Simon, Kovács Áron és neje, dr Löwi Margit, Löwy Miklós, Moskovics Jenő, Rosenfeld Eliséva, dr Schwarz Jenő, Simon Márton és neje, Tihanyi Dezső, dr Löwenstein Lajos, Kohn Henrik, Felszeghi Árpád, Kohn Dávid, Senenseib Béla, dr Markovics Márton, Ábrahám Sándor, Hajmos László, Farkas József, dr Fuchs Nándor, Hirsch Ilonka, Walter Béla, dr Berner Mórné, Almási Izor, dr Czitrom Lázár, Fritsch József, dr Horváth Simon, Haim Hermanné, Kohn Zoltán. A lelépő elnökség nevében dr Engelberg Dezső elnök üdvözlölte az új vezetőséget, kitarló és eredményes munkát kívánt neki, egyben átadta az elnöki széket az újonnan megválasztott elnöknek, dr Berner Mórnak. A megválasztott elnök megható és lelkes beszédben köszönetet mond a közgyűlés bizalmát, bejelentette, hogy neki a jövőben a „munka” a programja és elsősorban a Palesztina-munka. Ennek a programjának megvalósításához azonban segítségre van szüksége, amit az új vezetőségtől remél megkapni.

Az új választmány nevében Kohn Henrik és Tihanyi Dezső v. tagok biztosították az elnököt a választmány munkája felől. Ezután a közgyűlés a Hatikva elénekklésével ért véget.

GROSZ DÁVID

szalmakalapgyár

Satu-Mare, Str. Petru Rareș 35/37.

Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára 58

Csakis a hitközségeknek van joguk pászkát forgalomba hozni

Az utóbbi években nagy károkat szenvedtek a zsidó hitközségek azáltal, hogy illetéktelenek elárasztották a városokat vidéken sültött pászkával és így megrövidítették a hitközségek jövedelmét, ezzel lehetlenné téve azt, hogy azok a város szegényeit elláthassák ingyen pászkával. Ezt az anomáliát szünteti meg a legutóbb megjelent vallásügyi miniszteri rendelet. A vallásügyi miniszter, egyetértőleg a belügyminiszterrel körrendeletet bocsátott ki az ország prefektusaihoz, melyben közli, hogy pászkát csakis a hitközségek készíthetnek és hozhatnak forgalomba. Ugyisintén eltiltja a rendelet, hogy hitközségi engedély nélkül szállítsanak pászkát egyik helységről a másikba és felhívja a hatóságot, hogy az engedély nélkül előállított, forgalomba hozott, vagy egyik helységről a másikba szállított pászkát kobozza el. A rendelet nagy meglepetést keltett a hitközségek körében, amelyekre a fokozódott általános nyomor az idén rendkívüli terheket ró a szegények pénzszelvény-ellátása terén.

— A várad-olaszói orth. zsidó templom választói közgyűlése.

Néhány hónapja annak, hogy a várad-olaszói zsidóság egy imaház keretében tömörülve egyesületet alakított. Vasárnap zajlott le az imaház választói közgyűlése Kallós Jakab elnöklete alatt. Az alapszabályok felolvasása és jóváhagyása után, a közgyűlés a következő vezetőséget választotta: Diszelnök: Fuchs Benjámín főrabbi. Korelnök: Kallós Jakab. Előljáróság: Elnök: Vadász Albert. Alelnök: Dr Kaufman Gyula. Gondnok: Horovitz Dániel. Gondnokhelyettes: Hauer Hersch. Pénztárnok: Weisz Emánuel. Ellenőr: Glück Izsák. Jegyző: Rosenfeld Miksa. Előljárósági tanácsosok: Dr Bárdos Imre és dr Farkas Adorján. Ügyész: Dr Feld Albert. Felügyelő bizottság: Elnök: Atlasz Lajos gyógyszerész. Tagok: Vámos Dezső mérnök. Dr Fenyves Ármán. Póttagok: Fried Jenő, Rosenfeld Dezső. Választmány: Fekete Károly, ifj. Popper József, Szamét Henrik, Janovits Ignác, Ritter Albert, Brawermann Henrik, Beck Adolf, Hermann Mihály, Végh Zsigmond, Kohn József, Klármann Ignác, Heimann Áron, Szántó Dezső, Schwartz Herman, Lebovits Rudolf, Borgida Béla és Rosenberg Emil. Póttagok: Spitz Miksa, Dávidsohn Herman.

PHÖNIX

Életbiztosító Társaság

ALLAPITTATOTT 1882. ÉVBEN.

Teljesen befizetett alaptőke 4.000.000 osztrák schilling.

Engedélyezve Romániában 1929 január 14-én, közzétéve a Mon. Of. 13. számában 1929 január 16 án. Alapszabályok közölve Mon. Of. 45.929 Bejegyezve az ilfovi törvényszéknél 1929 január 21-én a 6 sz cégjegyzékbe

Központi vezérigazgatóság: WIEN.

Romániai igazgatóság: București Bulevardul Elisabeta 10.

ORADEAI VEZÉRKÉPVISELET:

Strada General Moșoiu (Kert-u.) 2. Telefon: 7.57.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: CLUJ, Strada Nicolae Iorga No. 16.

A társaság működési területe:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A „Phönix” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. Jeruzsálemi főirodával, a különböző országok Mizrahi Központjával, legújabbán a Mizrahi Erdélyrészi Központtal, a Makkabi Világszövetséggel, a zsidóság több országos szervezetével, a Wizo zsidó nők világszövetségével, az „Aguda” Világszervezettel és még több nagy zsidó testülettel.

Vezérügynökségek:

Arad, Brașov, București, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Mediaș, Oradea, Sătmár, Sibiu, Târgu-Mureș, Timișoara.

Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkuációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

RÖVID HIREK

MOSZKVA. Az Emesz jidisch nyelvű hivatalos kommunista folyóirat közli, hogy a kormány az elmúlt évben 200.000 rubelt utalt ki a zsidó kolonizációk kulturális céljaira.

VILNA. Az egyetemi tanács az elmúlt év novemberében lefolyt antiszemita diákszavargásokkal kapcsolatosan két keresztény egyetemi hallgatót kizárt.

KONSTANTINÁPOLY. 200 zsidó perzsiai család, összesen 500 lélek érkezett meg a napokban Törökországba a perzsiai zsidó üldözések miatt. A zsidó emigrációs iroda, az ICA képviselői kérésre intézett a török kormányhoz, hogy tegye lehetővé az emigrált zsidó tömegeknek Palesztinába való utazását.

LONDON. Cacham dr Moses Caster, a kitűnő zsidó tudós és a londoni spanyol-portugál hírközöségnek volt főbírja, a napokban töltötte be 75-ik életévét.

WASHINGTON. A Smithsonian csillagászati intézet elhatározta, hogy Palesztinában, a Sinai-hegy közelségében, egy obszervatóriumot állít fel, különös tekintettel a napfoltok megfigyelésére.

PÁRIS. Ferdinand Buisson, a francia békemozgalom nevezte az elmúlt héten 91 éves korában meghalt. Egyike volt azoknak, akik a francia „Szabadság, egyenlőség, testvériség!” jelszava alatt harcolt az emberi jogok elismeréséért. Dreyfus pörének alkalmával elnöke volt az „Emberi jogok ligájának” és ilyen minőségben fejtett ki jelentős munkát Dreyfus érdekében.

BERLIN. A hildesheimi kerületből érkezik a jelentés a 113-ik temetőgyalázásról. Gleidingen községben éjnek idején több sírkövet kihurcoltak a zsidó temetőből és azokat vandál módon meggyalázták. A sírkövek első részén hatalmas horogkeresztek vannak rajzolva és a rajz alatt két helyi nemzeti szocialistának a neve. Természetesen nem valószínű, hogy a tettesek megneveztek volna magukat és most a rendőrség erélyesen nyomoz az igazi tettesekért. A hírközöség díjat tűzött ki a bestiális hulligánok kézrekerítésére. — Egy Lessersohn nevű 72 éves ingatlanügynök 62 éves feleségével és 43 éves férjzett leányával egyetemben gázzal megmérgezte magát. A Lessersohn-családot a gazdasági nyomor kergette az öngyilkosságba. Az orvosok remélik, hogy Lessersohnné és leányát meg fogják tudni menteni az életnek, Lessersohn életbenmaradásához azonban semmi remény nincs.

BADEN. A badeni nemzeti szocialisták hivatalos organuma cikket írt a zsidó temetőgyalázásokról és megállapítja, hogy azok egyáltalán nem külső beavatkozások eredményei, hanem a sírkövek maguktól törnek szét, rossz minőségükre való tekintettel és részben azért, mert túlságosan régiek már. A zsidó temetőket tehát — írja a hivatalos lap — maguk a zsidók gyalázzák meg ismert fukarságuk által. Mindez rendben volna, ha a hivatalos nemzeti szocialista sajtó arra nézve is felvilágosítással szolgálna, hogy a sírkövekre összeomlásuk után milyen belső erők pingálják rá a horogkeresztet és milyen erők hurcolják ki őket a zsidó temetők korlátai közül.

MUNKÁCS. Az elmúlt héten elhunyt a tomaszovi rabbi, Ráv Meir Neuhaus. Negyven évig működött rabbiként hírközösége élén. Több mint 8000 ember vett részt a környékből és messze vidékről temetésén. A vallásos zsidóság egyik legkimagaslóbb tekintélye volt, ki több kiváló rabbinagysággal állást foglalt a munkácsi rabbival szemben.

KISENEV. A napokban egy zsidó iskolát akartak a hatóságok adóban elárverelni. Az utolsó pillanatban sikerült az árverést felfüggeszteni.

ESSZEN. Esszenből jelentik, hogy az itteni nagy zsinagógát ismeretlen tettesek súlyosan megrongálták. A templom falára ezenkívül hatalmas betűkkel a következők voltak írva: „Halál a zsidókra”. Az esszeni zsinagóga egész Európának legművészetesebb kivitelű temploma volt és az egész országban nagy megütközést váltott ki a vandál tett. A nyomozás szerint a tettesek a nemzeti szocialisták között lesznek feltalálhatók.

FULDA. A rabbikar által kibocsátott böjti manifestum, melyet a zsidóság súlyos erkölcsi és anyagi hanyatlása váltott ki, az egész környéken nagy figyelmet és megértést keltett az ortodox zsidóság tömegei között. Az összes templomokban istentiszteleteket tartottak és a zsidóság áhitattal vett részt az imákban. Az orth. zsidóság már régen várta, hogy a rabbitanács ilyen böjti napot rendel el a szomorú időkre való tekintettel.

HUSZT. Vasárnap utazott el a huszti rabbi a szentföldre. A főrabbi Pozsonyban kiszállt, hogy néhány napig ott tartózkodva, egyidejűleg a szlovákiai rabbitanács elnökétől, a pozsonyi rabbitól elbucszon. Elutazása alkalmából nem csupán Huszt, hanem mindazon állomásokon, ahol a főrabbi átutazott, tanítványainak százai várták, hogy elbucszanak tőle.

Tasnádi hírek

E héten vasárnap fejezte be a tasnádi jeshiva téli szemeszterét, mely az eddigi szokásoktól eltérően ünnepélyes keretek között zajlott le. Ugyanis ezen alkalommal nyújtották át a főbabinak a tanítványok gyönyörű ajándékát, egy szép selem kaffánt. A főrabbi könnyekig megható szavakban köszönte meg tanítványai figyelmességét és egyben a Tóra melletti kilártásra buzdította távozó tanítványait.

Csendesen, de annál intenzívebben működik Tasnádon a dr Fischer Lajosné által vezetett Zsidó Nőegylet Dr Fischer Lajosné, ki már évek óta áll az egylet élén, nagy precizitással és példaadó buzgólkodással fejleszti ezen fontos zsidó szociális intézményt. Agilis szervező képességével, elragadó szónoki készséggel állandóan a környéket járja, propagandát fejt ki, híveket és tagokat toborozva, hogy az egylet magaslatán álljon és a gazdasági depresszió dacára, ne legyen kénytelen igényeit redukálni. Nemes lelkével a megszorultak mellé áll, anyai szívvel oltalmába veszi a szegény árvákat, pénzt és természetbeni adományokat nyújt részükre, Nemes munkájának tudható be azon nagy szimpátiatüntetést, mely a múlt héten zajlott le a Royal étterem külön termében, hol a tagok teljes létszámában részt vettek és köszönetüket fejezték ki elnök-nőjüknek és további teljes bizalmukról biztosították ambíciós vezetőjüket.

Klein Mici tasnádi urleány, ki minden jótékonyági akcióban részt vesz, most egy megerdemelt ajándékban részesült. A tasnádi Aviva-Barisszia estély károlyi szereplője egy szép kivitelű arany medállal lepték meg, az estély iránt kifejtett agilis munkájáért.

MOZI

Városi Színház Mozgó

Pénteken, szombaton, vasárnap, hétfőn, kedden 3, 5, 7, 9 órakor: Viktória. Abraham Pál operettjéből készült hangosfilm. Az idevny utólrhetetlen német hangosfilm-operettje. Petrovich Iván, Verebes Ernő, Bohnen, Friedel Schuster, Elise Esther, Grete Theimer a főszerepekben. Előtte hangos híradó és új bimbó rajzos-film. — Helyárak 3 órakor: 15, 10, 8, 5 lei. 5-7 órakor: 25, 15, 10, 5 lei. 9 órakor: 30, 20, 10, 5 lei.

Teatrul HEYMAN szinkör

Csütörtöktől kezdve mindennap Trader Horn a Metro filmgyár ezévi produkciójának gyöngye, a legnagyobb expedíciós film, amely eddig valaha a helyszínen készült. Két év fáradságos munkájának utólrhetetlen eredménye, amely emberéleteket is kívánt áldozatul. A legnagyobb dsungelfilm Afrika rejtelmes világából. Jaguárok, zsiráfok, párducok, elefántok, oroszlanok farkai. Törzsfőnökök, tányérszajú négerok, fekete törpök ezrei, Vizesések, őserdők! Exotikus táncok és soha nem hallott zene! Mindenkinnek meg kell nézni az emberi elme és alkotóakarataknak ezt a gigantikus mesterművét. Sieszen váltsa meg jegyét a Trader Horn szenzációs filmre, melyet csak egyszer láthatlyet. Elővételi pénztár! Semminemű kedvezményes és szabadjegyek nem érvényesek! Vasárnap és szombati 3 óras előadások olcsó helyárak. Mindenütt számozott helyek. — Vasárnapu maliné keltős műsor: A nyitott ablak, II. A primadonna és a betörő.

Cinematograful FILMPALACE

Péntek, szombat és vasárnap „Millió” Az első nagyváradi témájú film! Főszerepben: Anna Bella. Rendezte: René Clair. Egy milliós sorsjegy bonyolalmas története 12 hangos felvonásban! Ötletes, frappáns, sokszor tragikus fordulatú történet! Stern Zseni és Plesz Béla sorsjegy harca hangos filmen! Előzőleg új hangos híradó! Új, olcsó helyárak! — Jön: Viharos éjszakák!

Jön a peszach!

Ne bosszankodjon folyton rongyos és lyukas szőnyegeivel, hiszen **olcsón** vásárolhat szőnyegeket és linoleumot

Spitzer Izrael és T-sa cégnél,

ORADEA. SATUMARE.

Primăria Municipiului Oradea,
ca autoritate industrială de I-a instanță,
No. 3455/1932.

Publicațiune

Se aduce la cunoștință generală, că în baza legii sanitare și de ocrotire în vigoare și în conformitate cu ordinul Inspectoratului General Sanitar și de Ocrotire Timișoara, No. 338/1932, toate firmele cari dețin depozite de chibrituri, sunt obligate a cere în acest scop, autorizație dela Consiliul de Igienă Municipal, deoarece în caz contrar, vor fi posibili de rigorile legii.

Oradea, la 11 Februarie 1932.

Primăria.

ZSIDÓ HUMOR

ÉS SZELLEMESSÉGEK NAGYJAINKTÓL

Rabbi hozományok

Kél híres gaon össze akarják házasítani gyermekeiket. Amikor már az imponáló és az apák közös tetszés kérdéseken túl vannak, következik a dolog komoly tárgyalása: a hozomány kérdése.

Az egyik rabbi: Én miután a lányomat, egyellenegy lévén, oly nagyon szeretem, hajlandó vagyok neki hozományként a vagyonom legdrágább kincsét odaadni és pedig van egy „talisz-kuten” a birtokomban, mely testvérek között egymillió rubelt megér, minthogy az a heiliger Csothkewer-től — zichrono-livrocho — származik és azt szemvilágaként megőrizték apám, nagyapám és dédapám. Miután azonban gyermekeink jövőjéről van szó, mázel in bruche, oda-adom.

A másik rabbi: Ez nagyon szép és jó Öntől, de most rajtam a sor, én sem akarok alulmaradni apai jószágomban. Én a fiamnak az én „ben juchidomnak” szintén akarok hozzá mellő hozományt adni és pedig van a vagyonomban egy „sofár” amely a heiliger Belzer-től — zichrono-livrocho — származik és így több generáción keresztül szent ereklyeként megőrizve, keltőnk között legalább tíz millió rubelt megér. Nos befogja látni drága mechtien, hogy Ön egymilliót érő „talisz-kuten”-nel szemben nem adhatom oda a tíz milliót megérő „sofárt”, ellenben hogy a sidecht mégis nyélbe üt-hessük, hajlandó vagyok a sofáromból egy „tektio” — egy fuvást — megadni, ami minden bizonytal felér az Ön hozományaival.

M. M. (Dej)

Az első narkózis

Dr. John Snape los-angelési baptista-pásztor, aki mellesleg orvos is, mondta egy alkalommal a következőket: Az Örökkévaló volt az első orvos, aki a narkózist igénybe vette. Ádámtól mély álomba narkotizálta és ügyes operációval kimetszette az egyik bordáját. Hogy az operáció milyen különösen sikerült, bizonyítja az is, hogy Ádám az operáció után még 930 évet élt.

A helytelen arányszám

Meir Goldmann Bialistokból jöve találkozik Aluis Weisszal Berlinből. Beszélgetésük során a berlini Weisz megkérdi a bialistoki Goldmanntól, hogy milyen nagy a zsidóság arányszáma a többi lakossághoz viszonyítva Bialistokban?

Százezer lakó közül Bialistokban 80.000 zsidó — válaszolja Goldmann, ki egyben a berlini zsidóság arányszámáról érdeklődik.

— Berlinben három millió lélek közül, 300.000 zsidó — felelé Weisz.

„Hogyan — kérde erre Goldmann — hát nektek berlini zsidóknak olyan sok gojra van szükségetek?”

A világnyelv

A párisi Boulevardon történt egy tánclokál előtt. Egy máramarosi zsidó akart épen belépni a lokálba, amikor a portás jó francia zamatosággal így köszönt felé:

— Jó estét kívánok!

— Nem tudok magyarul! — mondta neki emberünk.

— Dobri jucer gospodine! — mondta ismét a portás, mire emberünk ezullal szerbül magyarázta meg neki, hogy szerbül sem tud.

— Bune seare Domnule!

Azonban még így románul sem ment semmire a bemulatozás. Erre már a portás is megdühödött és harsány hangon így szólt:

— Nu aber eppes jidisch wern Sie doch kennen!

Mire emberünknek öröm gyult ki az arcára és boldogan intett igent.